

המילים של טראמפ הן הנשק המדויק ביותר שלו בדרך למטרה האמיתית

written by פרופ' קובי מיכאל | 05.02.2026

הפרקטיקה הדיפלומטית המודרנית, זו שהתפתחה בעיקר בעולם המערבי, התאפיינה לאורך עשורים בריסון לשוני תוך שימוש בניסוחים עקיפים ומעורפלים, שאינם מכוונים ישירות לאדם מסוים, במאמץ להימנע משיפוט אישי ובהדגשת היכולת להגיע להישגים ב"אמצעים רכים".

התקינות הפוליטית הובילה להימנעות משימוש במונחים שיש להם קרבה, ולו לשונית או אסוציאטיבית, לרעיונות קולוניאליסטיים, גזעניים, שוביניסטיים או אלימים. במקביל, היא חייבה רגישות בהתייחסות לזכויות אדם, שוויון מגדרי, גיוון וקבלת השונה ¹ וכיבוד שלטון החוק.

מבקריה של נוסחה זו טוענים שהיא תורמת להתעלמות מן המציאות, וכי השימוש במונחים מעורפלים מונע חשבון נפש נוקב שרק דרכו ניתן לשפר את המציאות הקיימת. כמו כן, היא מונעת הצבת "קווים אדומים" בפני יריבים ואויבים ועלולה לגרום להם שלא להעריך נכונה את נחישותן להילחם נגד הפגיעה שלהם באינטרסים חיוניים שלהם.

טראמפ משנה את דפוסי השיח הדיפלומטי

כניסתו של הנשיא דונלד טראמפ לטראמפ לבית הלבן בינואר 2017 סימלה את תחילתו של שינוי באופייה של הדיפלומטיה הציבורית. התבטאויותיו של הנשיא טראמפ כללו ביטויים חוזרים ונשנים של עלבונות כלפי מדינות וראשי מדינות, הצגת אירועים ועמדות של יריבים בלשון בוטה, שימוש באמירות גזעניות, אי-הקפדה על נתוני אמת ועוד.

בשנת הכהונה הראשונה בקדנציה השנייה שלו כנשיא, המשיך בהתבטאויותיו אלו. כך למשל, בנאום בעצרת הכללית של האו"ם ב-23 בספטמבר 2025, מתח הנשיא טראמפ ביקורת קשה על מדיניות ההגירה של מדינות אירופה. "מדינות אירופה הולכות לאבדון", הצהיר הנשיא טראמפ. "אתם הורסים את עצמכם באמצעות מדיניות הגבולות הפתוחים". אלא שהשיא הבולט כנראה במהלך כהונתו השנייה עד כה הוא נאומו בפסגה הכלכלית בדאבוס שבשווייץ, בחודש ינואר 2026.

בנאומו חרג הנשיא באורח ברור מכללי הדיפלומטיה שהיו מקובלים עד עכשיו. הוא כלל בתוכו ביקורות פוגעניות כלפי מדינות והשפלת מנהיגיהן, איומים גלויים בנוסח המזכיר התבטאויות של "הסנדק" ² וקביעות שיש ספק רב באשר לאמיתותן. נאומו היה אמירת בוז מהדהדת לכללי התקינות הפוליטית. נאומו היה ביטוי ממוסד ונחוש, גם אם בוטה מאוד, של סגנון דיפלומטיה חדש שהנשיא טראמפ מביא לזירה הבין-לאומית, כשהוא אפילו אינו מנסה להסוות או לרכך את

מידת הזלזול וההתרסה כלפי הסגנון הישן ונאמניו.

בסגנונו האלטרנטיבי והנוכח תדיר, בהתחשב בריבוי מסיבות העיתונאים, בשימוש הרווח שלו ברשתות החברתיות, בדגש על הרשת החברתית הפרטית שלו Truth Social, ובנאומיו הפומביים בפגישותיו הרבות עם מנהיגים, ניתן לזהות ארבעה רכיבים בולטים:

1. עלבון אישי, עד כדי ערך שלם בוויקיפדיה שבו רשימה ארוכה ומפורטת של מנהיגים זרים, פוליטיקאים ויריבים פוליטיים מבית, ארגונים ואנשים אחרים. גם רשת פוקס ניוז הקדישה לסגנון ההעלבות של טראמפ כתבה מקיפה שבה פירוט מקיף של שלל הכינויים המעליבים שבהם בחר להשתמש.
2. איומים, תוך שימוש בפניני לשון שנדמה כאילו לקוחים מסרטי מערבונים או סרטי פשע איקוניים.
3. דחייה מוחלטת של התקינות הפוליטית, אם כל חטאת בעיניו, המזוהה אצלו עם ערכים ליברליים ונורמות אליטיסטיות, המשבשות כל סדר תקין ורצוי.
4. אי-היצמדות לאמת ויצירת מציאויות מדומות.

האם זה רק עניין של סגנון דיפלומטי ואישיות או שמא משהו מהותי הרבה יותר?

אין ספק שלאישיותו של הנשיא טראמפ יש השפעה מעצבת על סגנונו הדיפלומטי. התבטאויותיו הפרובוקטיביות מייצרות דינמיקה שקל לטראמפ ולסביבתו הקרובה להתאהב בהן. אלא שבמקרה שלפנינו לא מדובר רק בסגנון, באישיות ובחיבור שביניהם. שנת נשיאותו (בקדנציה השנייה) של טראמפ ופועלו במהלך השנה הזו, מצביעים על מהות שהוא הרבה מעבר לסגנון ואישיות. סגנונו הדיפלומטי של הנשיא טראמפ הוא ביטוי מובהק לקריאת תיגר על הסדר העולמי והנורמטיבי הקיים, כמצפן אסטרטגי לסדר עולמי חדש שהוא מבקש לבסס.

במובנים רבים, הנשיא טראמפ הוא רוויזיוניסט מובהק הקורא תיגר על הסדר הקיים, כופר בזכות קיומו ומבקש להחליפו בסדר עולמי חדש ² כשארצות הברית היא מרכז הכובד החשוב ביותר בו. בגישתו של טראמפ אפשר לזהות משהו שהוא הרבה מעבר לריאל-פוליטיק או ריאליזם פוליטי, שאמור לבוא תחת הגישה הליברלית ההגמונית להבנתו.

תפיסת עולמו של הנשיא טראמפ משלבת גם תוקפנות חסרת מעצורים שאינה מקובלת בזירה הבין-לאומית. בפעילותו נגד הממשלה בוונצואלה יש גם משהו שהוא מעבר לדוקטרינת מונרו המפורסמת, שהוזכרה בהתייחס למהלכו החריג בחטיפת הנשיא ניקולאס מדורו מארמון הנשיאות בקראקס. זו כבר לא רק הגמוניה אמריקנית או שליטה אמריקנית בהימוספירה המערבית או במרכז אמריקה ובדרומה כחצרות האחוריות של ארצות הברית.

הנשיא טראמפ נושא עיניו לגרינלנד ומזהה את איראן ואת המזרח התיכון המורחב כתחום

השפעה הכרחי וחיוני של ארצות הברית, כזה המחייב מעורבות הבאה לידי ביטוי בהסכמי אברהם, בהיערכות להפלת המשטר באיראן ובשינוי יסודי ועמוק ברצועת עזה. בגישתו, בעיקר בהתייחס לגרינלנד וקנדה, יש גם יסוד אימפריאליסטי.

מאז מלחמת העולם השנייה, וביתר שאת בעשורים האחרונים עם התחזקותה של הגישה הנאו-ליברלית, בעולם המנסה למרק את מצפוננו ולטשטש את כתם האימפריאליזם והקולוניאליזם גם בתנועת מטוטלת בלתי מבוקרת ובלתי אחראית בכיוון של תמיכה בגורמים רדיקליים ואפילו תומכי טרור, כדוגמת חמאס או מדינות המזוהות כתומכות טרור, סוציאליזם רדיקלי ואנטי-מערביות מובהקות כדוגמת ונצואלה, ובמקרים מסוימים גם איראן, דוקטרינת טראמפ, הנשענת גם על סוג של היגיון אימפריאליסטי ² היא לא פחות מצלם בהיכל.

הנשיא טראמפ נחוש, וכרגע גם נראה כבלתי ניתן לעצירה, דבק בדרכו ונאמן לדוקטרינה האסטרטגית שעיצב ומימש. כל נאום של בוז והתרסה כלפי הסדר הקיים ומוביליו, המוביל לביקורת נגדו, רק מעודדו להחריף את הטון ולהעלות את רף האיומים עד כדי שפה בריונית. עם זאת, הוא אינו מסתפק רק בדיבורים. במעשיו, הלכה למעשה, הוא מעצב מציאות: מפיל משטרים כמו בוונצואלה ואולי בהמשך באיראן ³ ומאיים על מדינות אחרות, המזוהות על ידו כסכנה לאינטרסים חיוניים של ארצות הברית, במעשים דומים. כך למשל בהתייחסותו למקסיקו ולקולומביה.

עם הקמת "מועצת השלום", התקדם הנשיא עוד צעד במימוש הדוקטרינה. מה שהתחיל כרעיון או כהיגיון של תוכנית עשרים הנקודות לרצועת עזה, הפך לאלטרנטיבה לאו"ם. הדברים אינם נרמזים או מטושטשים, אלא נאמרים בשפה ברורה ובוטה, תוך הבעת בוז וחוסר הערכה לאו"ם ולתפקודו הירוד, ואפילו המזיק בעיניו.

התנגדותן של מדינות חשובות באירופה כדוגמת גרמניה, צרפת ובריטניה, ואחרות כמו קנדה ואוסטרליה, להצטרף ל"מועצת השלום", מסמלת את מעוז ההתנגדות האחרון בעולם החופשי/המערבי להתנהלותו של טראמפ. לעומת זאת, נכונותן של מדינות אחרות, לעת עתה 26, להצטרף ל"מועצת השלום", שבה קיבע הנשיא טראמפ זכויות מפליגות לעצמו כמי שעומד בראש המועצה לכל חיו, מעידה על חלחול סגנון מנהיגותו הגלובלית, שהיא למעשה הרבה מעבר לסגנון; היא מהות של הגמוניה אמריקנית ושל הרעיון של שלום מתוך עוצמה וכוח, הנשען על אינטרסים ועל שליטה מעצמתית ולא על נורמות וערכים נשגבים.

הנשיא טראמפ בסגנונו המתריס והבוטה משנה סדרי עולם, ובעיקר את הארכיטקטורה הבין-לאומית, במאמץ למקם את ארצות הברית כמרכז הכובד של המערכת הבין-לאומית החדשה. הוא אומנם נכון לחלוק עם רוסיה וסין אזורי השפעה, אלא שאזורי ההשפעה האמריקנית, לשיטתו, חורגים אל מעבר למה שהכרנו מדוקטרינת מונרו ומכרסמים בהכרח באזורי השפעה של רוסיה וסין.

בהנחה שהנשיא טראמפ ימשיך בדרכו זו, סביר להניח שהוא יעמיק ויבסס את השינוי המהותי

של הסדר העולמי, כשהתנגדותן של המדינות האירופיות המובילות ושל אחרות כדוגמת קנדה, שראש ממשלתה בנאום חריף שנשא בדאבוס קרא תיגר על התנהלותו של הנשיא טראמפ, ואף הניף את נס המרד נגדו כשקרא לעולם להתארגן נגד השתלטנות ה-"טראמפית", תיתרגם לשינוי יסודי בהתנהלותן של מדינות אלו, בהתפכחות ובחזרה ליסודות מדינת הלאום ולגישה שמרנית יותר.

בהנחה שכך יקרה, ניתן להעריך התקרבות מחודשת בין ארצות הברית לאירופה, קנדה ואוסטרליה, מה שעשוי גם לרכז במעט את התנהלותו הכוחנית והמתריסה של הנשיא טראמפ. אלא שקשה להעריך מה יקרה ביום שאחרי: ביום שבו טראמפ יסיים את כהונתו, לא יוכל להיבחר לקדנציה נוספת, ונשיא חדש ייכנס לנעליו ² בעיקר אם יהיה זה נשיא דמוקרטי.

המאמר פורסם באתר N12 בתאריך 06 לפברואר 2026.

*הדעות המובעות בפרסומי מכון משגב הן על דעת המחברים בלבד.